

ყველაზე ხშირი შეკითხვები ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესების (IHR (2005)) შესახებ:

1. რა არის ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესები (IHR (2005)) და რატომ სჭირდება იგი მსოფლიოს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის გასაძლიერებლად?

- ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესები (IHR (2005)) არის საერთაშორისო კანონი, რომელიც ეხმარება ქვეყნებს იმუშაონ ერთად რათა გადაარჩინონ სიცოცხლე და საარსებო წყაროები, დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელებისა და სხვა რისკებისგან, რომლებიც ემუქრება საზოგადოებრივ ჯანმრთელობას. იგი ძალაში შევიდა 2007 წლის 15 ივნისს და ერთმანეთთან აკავშირებს მსოფლიოს 194 ქვეყანას, მათ შორის ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის წევრ სახელმწიფოებს.
- IHR (2005)-ის მიზანია პრევენცია გაუწიოს, დაიცვას, რეაგირება მოახდინოს და აკონტროლოს დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელება ისე, რომ არ მოხდეს ვაჭრობისა და მგზავრობის უსარგებლო შეზღუდვა. IHR ასევე შეიქმნა აეროპორტებში, პორტებსა და სახმელეთო გამშვებ პუნქტებში დაავადებათა გავრცელების რისკის შესამცირებლად.
- IHR (2005) მოიცავს წესებს, რომლებიც ხელს უწყობს გლობალური აფეთქებების, განგაშისა და რეაგირების სისტემებს; ქვეყნებისგან მოითხოვს საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე საერთაშორისო ზედამხედველობისა და რეაგირების მექანიზმების გაუმჯობესებას, ასევე ეროვნული ზედამხედველობისა და რეაგირების სისტემების შესაძლებლობების გაზრდას.

2. როგორია IHR – ის ისტორია?

- ქოლერის ეპიდემიები, რომლებმაც გადაუარეს ვეროპას 1830-1847 წლებში გახდა 1851 წელს პარიზში პირველი სანიტარული კონფერენციის ჩატარების საფუძველი. 1948 წელს ძალაში შევიდა ჯანმრთელობის საერთაშორისო ორგანიზაციის (WHO) კონსტიტუცია, ხოლო 1951 წელს WHO-ს წევრმა სახელმწიფოებმა მიიღეს საერთაშორისო სანიტარული რეგულაციები (კონსტიტუცია), რომელიც 1969 წელს შეიცვალა და დაერქვა “ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესები”.
- IHR 1969 გულისხმობდა მონიტორინგსა და კონტროლს 6 ინფექციურ დაავადებაზე: ქოლერა, შავი ჭირი, ყვითელი ცხელება, ყვავილი, შებრუნებითი და პარტახტიანი ტიფი. IHR (1969)-ის მიხედვით მხოლოდ ქოლერის, შავი ჭირის და ყვითელი ცხელების შემთხვევების დროს აგზავნიდნენ მონაწილე სახელმწიფოები შეტყობინებას WHO- ში.
- 1990-იანი წლების დასაწყისში კარგად ცნობილი დაავადებების ხელახალმა ეპიდემიებმა, ისეთი როგორიც იყო ქოლერის ეპიდემია სამხრეთ ამერიკაში, შავი ჭირი ინდოეთში და ახალი ინფექციური აგენტების გამოჩენამ, როგორიც იყო ებოლას ჰემორაგიული ცხელება 1995 წელს, გავლენა იქონია 48-ე ჯანმრთელობის მსოფლიო ასამბლეის რეზოლუციაზე, რომელშიც აისახა წინადადება მომხდარიყო IHR-ის გადახედვა.

- 2001 წლის მაისში ჯანმრთელობის მსოფლიო ასამბლეამ მიიღო რეზოლუცია WHA 54.14, „გლობალური უსაფრთხოების შესახებ ჯანმრთელობის საკითხებში: ეპიდემიური განგაში და რეაგირება“, რომლის მიხედვითაც WHO დახმარებას გაუწევდა მონაწილე სახელმწიფოებს შესაძლებლობების გაძლიერებაში, გადაამდებ დაავადებათა საფრთხეების სწრაფ გამოვლენასა და რეაგირებაში.
- 2003 წლის მაისში, WHA 56.28 რეზოლუციამ, ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესების სამუშაო ვერსიის გადახედვისა და რეკომენდაციებისთვის, ჩამოაყალიბა სამთავრობოთაშორის სამუშაო ჯგუფი (IGWG), რომელიც ღია იყო ყველა მონაწილე სახელმწიფოსთვის. IGWG – ის მიერ ჩატარდა ორი სესია, (2004 წლის მაისში და 2005 წლის თებერვალ/მაისში), სადაც მიღებულ იქნა დოკუმენტის საბოლოო ტექსტი, ჯანმრთელობის მსოფლიო ასამბლეის 58-ე შეხვედრაზე განსახილველად. 2005 წლის 23 მაისს ჯანმრთელობის მსოფლიო ასამბლეამ, WHA 58.3. რეზოლუციის თანახმად, მიიღო IHR 2005. IHR 2005 ძალაში შევიდა 2007 წლის 15 ივნისს.

რატომ გახდა საჭირო IHR – ის გადახედვა?

- IHR 1969 –ის გადახედვის საფუძველი გახდა მისი შეზღუდული ფუნქციები, დამოკიდებულება ქვეყნის ოფიციალურ შეტყობინებაზე, დაავადების საერთაშორისო გავრცელების თავიდან ასაცილებლად საერთაშორისო კოორდინირების მექანიზმის ნაკლებობა.
- ბოლო ათწლეულის განმავლობაში გაიზარდა საზღვრების გადაკვეთა, მგზავრობა და ვაჭრობა, ასევე მნიშვნელოვნად განვითარდა საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები. ახალი ამბები სწრაფად ვრცელდება სხვადასხვა ფორმალური თუ არაფორმალური არხების საშუალებით. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის კონტროლთან დაკავშირებით წარმოიშვა ახალი სირთულეები.
- იქიდან გამომდინარე, რომ IHR (1969) ეხებოდა მხოლოდ 3 დაავადებას, (ქოლერა, შავი ჭირი, ყვითელი ცხელება), იგი არ მოიცავდა საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე მოქმედ სხვადასხვა რისკებს, რომლებიც XX საუკუნის ბოლოს წარმოიქმნებოდა მგზავრობისა და ვაჭრობის ინტენსივობის გაზრდასთან ერთად.
- ზოგიერთი ქვეყანა დაავადებათა აფეთქებების დაუყოვნებელი შეტყობინების წინააღმდეგი იყო, რადგან მგზავრობისა და ვაჭრობის აკრძალვის ეშინოდათ. საჭირო გახდა სწორი გზის მოძებნა, რათა გაზრდილიყო ამ ქვეყნების მონაწილეობა უჩვეულო დაავადების დროს შეტყობინების გაგზავნაში.
- IHR (2005) მთლიანად დაფუძნებულია პრაქტიკულ გამოცდილებაზე. იგი აფართოებს 1969 წლის რეგულაციების სპექტრს, და მოიცავს როგორც ახალ ან გამოცოცხლებულ ინფექციურ დაავადებებს, ასევე არაინფექციური დაავადებების გამომწვევ აგენტებს. ახალი სტრუქტურის მიხედვით IHR (2005) უზრუნველყოფს ინფორმაციის შეკრებას საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის და დახმარების საჭიროების შესახებ.

რა არის IHR 2005 –ის ძირითადი ფუნქციები?

შეტყობინება

- IHR (2005) მონაწილე სახელმწიფოებისგან მოითხოვს WHO –სთვის შეტყობინებას ყველა საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის შესახებ და მათი მხრიდან რეაგირებას ამ ინფორმაციის გადამოწმებაზე მოთხოვნის მიღების შემთხვევაში. ეს საშუალებას აძლევს ჯანმოს უზრუნველყოს შესაბამისი ტექნიკური დახმარება სხვადასხვა აფეთქებების პრევენციისათვის, ასევე ინფორმაციას საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის შესახებ აწვდის სხვა სახელმწიფოებს, მათი მხრიდან შესაბამისი ქმედების საჭიროების შემთხვევაში.
- აღნიშნული შეტყობინების გაგზავნის შესახებ მოთხოვნები, ჯანმოს მანდატთან ერთად, რომელიც ასევე მოიცავს ქვეყნებიდან პოტენციური საერთაშორისო რისკის მქონე შემთხვევის შესახებ არაოფიციალური განცხადებების დადასტურებას, IHR(2005) – ის მიხედვით გულისხმობს მონაწილე სახელმწიფოებსა და ჯანმოს შორის ინფორმაციის გაცვლის გაადვილებას. შემთხვევის გაგება ისე, როგორც ის მქვადუნდება, ამას დამატებული დროული ტექნიკური თანამშრომლობის გარანტია, ეს ყველაფერი ქმნის ურთიერთობის მზადყოფნის გარემოს ქვეყნებსა და ჯანმოს-ს შორის შესაძლო საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის არსებობის შემთხვევაში.

IHR –ის ადგილობრივი საკონტაქტო უწყება (NFP) და ჯანმოს საკონტაქტო უწყება (WHO Contact Point)

- IHR (2005) –ის მიხედვით ქვეყნები ვალდებული არიან გააგზავნონ შეტყობინება ჯანმოს საკონტაქტო უწყებაში, ადგილობრივი საკონტაქტო უწყების (NFP) საშუალებით. ადგილობრივი და ჯანმოს საკონტაქტო უწყება ხელმისაწვდომი უნდა იყოს 24 საათის განმავლობაში, კვირაში 7 დღე. არსებობს 193 ადგილობრივი საკონტაქტო უწყება და შესაბამისად 6 ჯანმოს საკონტაქტო უწყება.

მოთხოვნები ადგილობრივ რესურსებზე

- IHR (2005) –ის მიხედვით, თითოეულ მონაწილე სახელმწიფოს მოეთხოვება უკვე არსებული ეროვნული რესურსების გამოყენებით ისეთი, როგორც არის მაგალითად, გრიპის პანდემიის მზადყოფნის ეროვნული სამოქმედო გეგმა, გააძლიეროს ადგილობრივი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესაძლებლობები ზედამხედველობისა და რეაგირებისათვის, ასევე მონაწილე სახელმწიფოების მიერ დაწესებულ საერთაშორისო აეროპორტებში, პორტებსა და სახმელეთო გამშვებ პუნქტებში განავითაროს სანიტარული და ჯანდაცვის სერვისები.

რეკომენდებული ღონისძიებები

- ჯანმოს პასუხი საერთაშორისო მნიშვნელობის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მდგომარეობაზე მოიცავს დროებით რეკომენდაციებს შესაბამის ჯანდაცვით ქმედებებზე, ასევე რეკომენდაციებს ღონისძიებებზე, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის საგანგებო მდგომარეობაში მყოფი სახელმწიფოს მიერ გაკეთებულ განცხადებაზე, ასევე სხვა სახელმწიფოებსა და საერთაშორისო ტრანსპორტის ოპერატორებზე. ეს რეკომენდაციები გაიცემა ჯანმოს მიერ, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შედეგი, დროში შეზღუდულ, სპეციფიურ რისკზე დაფუძნებით.

დამატებითი რჩევები IHR (2005) –ის მიხედვით

- IHR (2005) მოიცავს ქმედებებს დამოუკიდებელი ტექნიკური რჩევის მისაღებად IHR (2005) –ის განსახორციელებლად. მაგალითად, ეს შეიძლება იყოს საგანგებო კომიტეტის ჩამოყალიბების პროცესი, რომელიც დაეხმარება ჯანმოს გენერალურ დირექტორს განსაზღვროს არის თუ არა გარკვეული საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის გადაუდებელი მდგომარეობა საერთაშორისო მნიშვნელობის და ჩამოაყალიბოს შესაბამისი რეკომენდაციები.

რა იგულისხმება “საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის” ქვეშ IHR (2005)-ში?

IHR (2005) –ის მიხედვით საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობას მიეკუთვნება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის უჩვეულო შემთხვევა, რომელიც განისაზღვრება სპეციალური პროცედურებით:

- დაავადების საერთაშორისო გავრცელებით სხვა სახელმწიფოებისთვის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის შექმნა; და
- შეკლებისამებრ საერთაშორისო რეაგირების მოთხოვნა.

WHO –სთან შესაძლო საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ადეკვატური და ადრეული კომუნიკაციის უზრუნველსაყოფად, IHR (2005) მოიცავს დანართ 2-ს, რომელიც აწესებს პარამეტრებს შესაძლო საერთაშორისო რისკის მქონე საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ WHO –სთვის შეტყობინებაზე, შემდეგ კრიტერიუმებზე დაფუძნებით:

- შემთხვევის სერიოზული გავლენა საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე;
- შემთხვევის უჩვეულობა ან მოულოდნელობა;
- საერთაშორისო გავრცელების რისკი; და/ან

- ვაჭრობისა და მგზავრობის შეზღუდვის საშიშროება.

შეტყობინების დროულობა და გამჭვირვალობა, სახელმწიფოსა და ჯანმოს მიერ შემთხვევის შეფასებასა და ეფექტურ რისკის კომუნიკაციასთან ერთად, შეამცირებს დაავადების საერთაშორისო გავრცელებას, და მგზავრობისა და ვაჭრობის შესაძლო უსარგებლო შეზღუდვას.

IHR (2005) –ის მიერ დადგენილი საკანონმდებლო ჩარჩო

რა არის IHR (2005) – ის კანონიერი სტატუსი და როგორ შევიდა ის ძალაში სახელმწიფოებისთვის?

ჯანმოს კონსტიტუციის მიხედვით, მისი წევრი ყველა სახელმწიფო ავტომატურად მიუერთდა IHR–ს, რადგან მათ დროის შეზღუდულ პერიოდში არ განაცხადეს საკუთარი უთანხმოების შესახებ. მხოლოდ ორმა ქვეყანამ განაცხადა მცირე განხილვების შესახებ. დადგენილი პროცედურების მიხედვით, ქვეყნების მიერ გაკეთებული განაცხადები შეფასდა WHO-ს წევრი სახელმწიფოების მიერ დროის განსაზღვრულ პერიოდში. იმის გამო რომ ქვეყნების 1/3-მა არ უარყო განაცხადები, რეგულაციები შევიდა ძალაში, განმცხადებელი ქვეყნებისათვის განხილვების გათვალისწინებით.

როგორ მიაღწიეს შეთანხმებას IHR (2005) –თან დაკავშირებით?

IHR (2005) დაწესდა WHO-ს წევრ სახელმწიფოებს შორის კონსენსუსის მიღწევის შედეგად, როგორც ბალანსი ძირითად კანონებსა და საერთო ვალდებულებებს შორის, დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების თავიდან ასაცილებლად. IHR (2005) არ მოიცავს იძულებით მექანიზმებს არამონაწილე სახელმწიფოებისთვის. თუმცა, შესაძლოა საუკეთესო საშუალება მათთან შეთანხმების მისაღწევად არის წევრი სახელმწიფოების ზეწოლა და საზოგადოების განათლება. დღევანდელი ელექტრონული მედიის წყალობით არაფერი რჩება დაფარული დიდი ხნის მანძილზე. სახელმწიფოებს არ სურთ იყვნენ იზოლირებულნი. შეუთანხმებლობის შედეგი შეიძლება იყოს არამკაფიო საერთაშორისო იმიჯი, გაზრდილი ავადობა/სიკვდილობა, მგზავრობისა და ვაჭრობის უსარგებლო შეზღუდვა, ეკონომიკური და სოციალური ნგრევა და საზოგადოების უფლებების შელახვა. WHO-სთან შეთანხმებულმა მუშაობა საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე მოქმედი მოვლენის გასაკონტროლებლად, ზუსტი კომუნიკაცია და ინფორმაციის სისწორე იცავს ქვეყნებს სხვა სახელმწიფოების მიერ ცალხრივად გატარებული უსამართლო ღონისძიებებისგან.

მონაწილე სახელმწიფოებისა და WHO-ს როლი, პასუხისმგებლობა და ვალდებულებები IHR (2005)-ის მიხედვით

ვინ არის პასუხისმგებელი IHR (2005)-ის განხორციელებაზე?

IHR (2005)-ის განხორციელებაზე პასუხისმგებელია ყველა მონაწილე სახელმწიფო და WHO. სახელმწიფო თავისი სამინისტროებით და სხვადასხვა სექტორებით პასუხისმგებელია IHR (2005)-ის განხორციელებაზე ეროვნულ დონეზე. WHO თანამშრომლობს და ეხმარება სახელმწიფოებს IHR–ის განხორციელებაში.

რა სარგებლობას მოუტანს სახელმწიფოებს IHR (2005)?

IHR (2005) მიერთების შემთხვევაში სახელმწიფოები:

- გლობალური ჯანმრთელობის დაცვის შესანარჩუნებლ საერთაშორისო მცდელობაზე მიიღებენ მხარდაჭერას მნიშვნელოვანი პარტნიორისგან ;
- მიიღებენ WHO-ს მითითებებს ადგილობრივი შესაძლებლობების გასაძლიერებლად, როგორც ეროვნული, ისე საერთაშორისო მნიშვნელობის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკების სწრაფი გამოვლენის, შეფასების და რეაგირებისათვის;
- მიიღებენ შეთავაზებას ტექნიკური დახმარების შესახებ და დახმარებას ახალი ვალდებულებებისთვის საჭირო ფინანსების მობილიზებაში;
- WHO-სგან მიიღებენ მითითებებს აფეთქებების დროს შეფასებასა და რეაგირებაზე;
- ხელი მიუწვდებათ WHO-ს მიერ თავმოყრილ სპეციფიურ ინფორმაციაზე მსოფლიო მასშტაბის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის შესახებ, რაც დაეხმარებათ თავის დაცვაში;
- მიიღებენ WHO-ს რჩევას და ლოჯისტიკურ დახმარებას, აფეთქების დროს რეაგირებასთან დაკავშირებით;

რა არის ძირითადი ვალდებულებები სახელმწიფოებისთვის IHR (2005)-ის მიხედვით?

IHR (2005)-ის მიხედვით სახელმწიფოებს მოეთხოვებათ:

- ეროვნული საკონტაქტო უწყების დაწესება;
- თავიანთ ტერიტორიაზე მომხდარი შემთხვევის შეფასება და WHO –ს შეტყობინება ყველა საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ, (დანართი 2. –ის მიხედვით).
- რეაგირება საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის დაზუსტებაზე მოთხოვნისას. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკზე რეაგირება საერთაშორისო გავრცელების საშიშროების შემთხვევაში;
- საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის გამოვლენისა და რეაგირებისთვის შესაძლებლობების გაძლიერება და განვითარება. შესაბამისი მომსახურებების, ინსპექციისა და კონტროლის ღონისძიებების გატარება დაწესებულ საერთაშორისო აეროპორტებს, პორტებსა და სახმელეთო გამშვებ პუნქტებში დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების პრევენციისათვის.
- WHO-ს შეტყობინება ქვეყნის ტერიტორიის გარეთ გამოვლენილი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის შესახებ, რამაც შეიძლება

გამოიწვიოს დაავადების საერთაშორისო გავრცელება, ადამიანის შემთხვევების ექსპორტისა და იმპორტის დროს, ვექტორების მიერ ინფექციის ან არაინფექციური დაავადებების გამოწვევით ან დაბინძურებული ტვირტის გადატანა.

- WHO-ს მიერ დაწესებულ ღონისძიებებზე სათანადო რეაგირება;
- IHR (2005)-ის განხორციელებასთან დაკავშირებით სხვა სახელმწიფოებსა და WHO-თან თანამშრომლობა.

რა არის ძირითადი ვალდებულებები WHO-თვის IHR (2005)-ის მიხედვით?

IHR 2005-ის თანახმად, სადაც დაწესებულია საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სახით საერთაშორისო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის პრინციპები, WHO-მ შეიძინა ახალი მნიშვნელობა და მოვალეობები. WHO გაატარებს ყველა ღონისძიებას თავისი პოტენციალის განმტკიცებისათვის ახალ ვალდებულებათა შესასრულებლად. WHO-ს ვალდებულებებია:

- WHO-ს საკონტაქტო უწყების გამოყოფა ცენტრალურ შტაბში ან რეგიონულ დონეზე;
- გლობალურ საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე ზედამხედველობის მართვა, მნიშვნელოვან საზ. ჯანმრთელობაზე მოქმედ შემთხვევაზე ხელმისაწვდომობა და სახელმწიფოებში ინფორმაციის გავრცელება;
- სახელმწიფოებისთვის ტექნიკური დახმარების შეთავაზება, საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე რეაგირებისათვის.
- სახელმწიფოებისთვის დახმარების გაწევა, ეროვნული საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სტრუქტურების და რესურსების შეფასებისთვის, ასევე დაწესებულ შესვლის ადგილებში ზედამხედველობისათვის შესაძლებლობების გასაძლიერებლად;
- მოთხოვნის შემთხვევაში განსაზღვრა, არის თუ არა სახელმწიფოს მიერ რეგულაციების მიხედვით გავზავნილი შეტყობინება საერთაშორისო მნიშვნელობის, სხვადასხვა ექსპერტების რჩევების გათვალისწინებით;
- საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის დადასტურებისას, WHO გასცემს რეკომენდაციებს სახელმწიფოს მიერ განსახორციელებელ შემდგომ ქმედებებზე (ექსპერტების რჩევის გათვალისწინებით);
- IHR (2005)-ის განხორციელებაზე მონიტორინგი და სახელმძღვანელოების განახლება ისე, რომ მათ შეინარჩუნონ სამეცნიერო ღირებულება და მიესადაგოს შეცვლილ მოთხოვნებს;

როდის და როგორ შეუძლია WHO-ს გასცეს რეკომენდაციები საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის დროს?

როდესაც WHO აღმოაჩენს, რომ საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე მოქმედი გარკვეული მდგომარეობა არის საერთაშორისო მნიშვნელობის, IHR (2005)-ის მიხედვით მას მოეთხოვება დაუყოვნებლივ რეაგირება. სპეციფიურ დეტალებზე დაყრდნობით, WHO –ს გენერალური დირექტორი, როგორც დაზიანებული ისე სხვა სახელმწიფოებისთვის გასცემს რეკომენდაციებს სხვადასხვა ღონისძიებების ჩატარებაზე. ეს დროში შეზღუდული რეკომენდაციები მიეწოდება სახელმწიფოებს და შემდეგ საზოგადოებას. რეკომენდებული ღონისძიებები შესაძლებელია შემდეგ შეიცვალოს ან მოიხსნას. გენერალურ დირექტორს რეკომენდაციების ხასიათის შესახებ კონსულტაციას გაუწევს საგანგებო კომიტეტი.

მგზავრობა და ვაჭრობა IHR (2005)-ის მიხედვით

როგორ მოქმედებს IHR (2005) საერთაშორისო მგზავრობასა და ვაჭრობაზე და ინდივიდუალურ მგზავრებზე?

საერთაშორისო ვაჭრობა და მგზავრობა

საერთაშორისო მგზავრობის ინტენსივობა თანამედროვე მსოფლიოში იმდენად დიდია, რომ იგი ქმნის დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების განსაკუთრებულ საფრთხეს. გლობალური ვაჭრობა ქმნის იმ დაავადებების საფრთხეს რომელიც შეიძლება გამოწვეული იყოს დაბინძურებული საკვებით და პროდუქტებით. საზღვრებზე დაავადების გავრცელების თავიდან ასაცილებლად გასატარებელი ჯანდაცვითი ღონისძიებები წარმოადგენს წესების მნიშვნელოვან შემადგენელ ნაწილს. გამოცდილებამ აჩვენა, რომ სწრაფი რეაგირება წყაროზე, წარმოდაგენს დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების თავიდან ასაცილებელ ყველაზე ეფექტურ გზას.

IHR (2005)-ის ერთ-ერთი მიზანი არის მგზავრობასა და ვაჭრობაზე უსარგებლო შეზღუდვების თავიდან აცილება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკზე დროული რეაგირების გზით. WHO-ს ნეიტრალური ექსპერტის ხელმძღვანელობით საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის შეფასება და კონტროლი თავიდან აგვაცილებს უსარგებლო შეზღუდვებს მგზავრობასა და ვაჭრობაზე. თუმცა, საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის დროს შესაძლოა გაიცეს რეკომენდაციები მგზავრობისა და ვაჭრობის შეზღუდვაზე.

ინდივიდუალური მგზავრები

IHR (2005) მიზანმიმართულია დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების პრევენციისაკენ, ისე რომ არ შეზღუდოს მგზავრობა თავისუფალი გადაადგილება. საერთაშორისო მნიშვნელობის მქონე გადაუდებელი საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მდგომარეობის ან საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკის დროს შესაძლოა რეკომენდებული იყოს შეზღუდვები მგზავრობაზე დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების თავიდან ასაცილებლად. ინფორმაცია ჯანმრთელობის შესახებ, ბაზისური შემოწმება და დოკუმენტაცია ვაქცინაციის შესახებ, შესაძლოა მოთხოვნილ იქნას სახელმწიფოების მიერ მგზავრებისგან. ამავდროულად IHR (2005) მოითხოვს სახელმწიფოებისგან, რომ მგზავრებს მოექცნენ სათანადო პატივისცემით, დაიცვან

ადამიანის უფლებები და დაიცვან კონფიდენციალობა მათი პირადი მონაცემების შესახებ.

IHR (2005)-ის მიხედვით როგორ და რატომ მოეთხოვებათ მონაწილე სახელმწიფოებს საერთაშორისო აეროპორტების, პორტებისა და სახმელეთო გამშვები პუნქტების დაწესება და მათი შესაძლებლობების სათანადოდ გაძლიერება?

ბოლო წლებში მგზავრობისა და ვაჭრობის ინტენსივობის ზრდამ გამოიწვია დაავადებათა საერთაშორისო გავრცელების პოტენციური მატება. მიუხედავად იმისა, რომ გავრცელების წყაროზე სწრაფი რეაგირება არის ყველაზე ეფექტური გზა დაავადების გავრცელების თავიდან ასაცილებლად, განსაზღვრული ღონისძიებები დადგენილ შესვლის ადგილებში მაინც შეამცირებს დაავადებათა გავრცელების რისკს. მონაწილე სახელმწიფოებს, IHR (2005)-ის დანართი 2-ის მიხედვით, მოეთხოვებათ დადგენილი საერთაშორისო პორტებისა და აეროპორტების შესაძლებლობების გაძლიერება. მონაწილე სახელმწიფოებმა ასევე უნდა გააძლიერონ სახმელეთო გამშვები პუნქტების შესაძლებლობები.

თანამშრომლობა IHR (2005) –ის მიხედვით

როგორ მოქმედებს IHR (2005) სხვა საერთაშორისო შეთანხმებებსა და უწყებებს?

IHR (2005)-ის მიხედვით რეგულაციები და სხვა შესაბამისი შეთანხმებები უნდა იყოს შეთავსებადი. IHR (2005) უზრუნველყოფს თანამშრომლობას WHO-სა და სხვა სამთავრობო თუ საერთაშორისო ორგანიზაციებს შორის, რეგულაციების განხორციელებასთან დაკავშირებით. WHO თავის მხრივ აგრძელებს თანამშრომლობას სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.